

Korinin dnevnik

lunius

1. VI.

Danas, na **bobove kalende**, u mjesecu nazvanom po Junoni, božici braka, kao i obično sam se najela kaše od boba i pira na masti. Koliko mi god sada bilo teško, uzdam se u bakinu uzrečicu da mi zbog toga ubuduće ništa neće pokvariti želudac. Da već imamo dijete, muž bi na vrata postavio trnje bijelog gloga isprepletenu s planikom, biljke posvećene nimfi lovkinji i zaštitnici šarki na vratima **Karni**, koju danas slavimo uz **Junonu Opominjateljicu**. Te je biljke Jan, bog vrata, dodijelio Karni kao nadoknadu za to što ju je silovao, a ljudi ih vješaju kao zaštitu od vještica u liku sova što se hrane utrobom novorođenčadi.

7. VI.

Otići ću do Pomponije jer završavamo pripreme za vjenčanje njene sestre, Pomponije Mlađe. Muža ionako nema kod kuće jer je **nedozvoljeni dan** kad nema nikakvog javnog posla pa će iskoristiti topli dan na Marsovoj poljani. Festival je ribiča u čast boga rijeke Tibera; stoga će svu upecanu ribu, umjesto da je pojedu, baciti u vatru za Vulkana. U zraku se osjeća nelagoda jer se otvara unutrašnjost Vestina hrama gdje se čuvaju svetinje koje održavaju sigurnost Rima, kao drevni *Paladij*, te granica između svijeta bogova i ljudi postaje tanja. Unutrašnjost će biti otvorena sljedećih osam dana, sve do drugog dana nakon ida, a zato se i Mlađa udaje tek u drugoj polovici mjeseca. Atmosfera je povoljnija za vjenčanje nakon što se taj dan nakupljeno smeće iz Vestina hrama baci u Tiber i svi se osjećamo čišćima i lakšima.

9. VI.

Peti dan prije ida slavimo **Vestalijske** u čast božice Veste, zaštitnice pripitomljene vatre, kućnog ognjišta, i simbola opstanka rimske države. Do njenog se okruglog hrama prelazi onaj dio foruma koji je nekoć bio močvarno Kurcijevo jezero pa bosonoga idem prinijeti peciva s datuljama kao jestive žrtve djevičanskoj božici, što danas smiju samo udane žene. U misli mi na povratku dolazi lik iz povijesnih priča, konjanik Marko Kurcije, koji se bacio u jezero nakon neuspješnih pokušaja da ga se isušuje. On je shvatio da se proročanstvo koje je najavilo da će isušivanje uspjeti tek kad se u jezero baci „najveća snaga rimskoga naroda” odnosi na

rimske mladiće pa se u njihovo ime žrtvovao. Iz sanjarenja me trgne revanje magaraca, baš kao što je jednom trgnulo iz sna i samu Vestu i poštedjelo je Prijapova silovanja. Zato magarci danas ne rade u mlinovima, već hodaju okićeni ljubivicama i štrucama kruha. Pekari također danas slave svoj dan, dijeleći ga s vestalkama koje pripremaju slano brašno, smjesu potrebnu za žrtvovanja, pa kite mlinske kamenove cvjetnim vijencima.

11. VI.

Na svetkovinu *Matralija* ustajem u svitanje kako bih počastila božicu Zoru koju danas slavimo, ali u njen hram na Stočnom trgu danas ne želim ići jer još nisam majka. Majka mi je pričala kako izgleda obred još dok sam bila mala. Matrone prinose pečene pogače božici, koju također zovemo Leukotejom, jer joj je pogačom Karmenta, božica proricanja, na brzinu utažila glad kad je kao izbjeglica iz Tebe, donesena morem, stigla u Lacij sa sinčićem Palemonom u naručju. Progonila ju je Junonina srdžba jer se usudila odgajati Dioniza, sina svoje sestre Semele, Junonine suparnice u Jupiterovoj ljubavi. Zato majke danas ne mole za svoju, već za sestrinu djecu, a jednu će ropkinju pljusnuti i izbaciti iz hrama, pokazujući da nijednoj ropkinji nije dozvoljeno ući. To čine jer je Atamant svoju ženu Inu, kako se Leukoteja zvala prije nego je postala božicom, varao s ropkinjom.

13. VI.

Ide su u juniju, prekrasan je dan pa prijepodne dok nema drugog posla odlazimo u šetnju do Agripinih termi. Gužva će nastati tek predvečer: danas počinju trodnevne *Male Kvinkvatre* kad frulaši vode procesiju do Minervinog hrama na Aventinu kako bi proslavili božicu koja je izumila instrument njihova zanata. Svaka večer završava tako da nakon gozbe pijani, maskirani i odjeveni u duge haljine kako ih se ne bi prepoznalo, lutaju gradom uz pjesmu, galamu i vrlo raskalašeno ponašanje.

20. VI.

Napokon je stigao i dan vjenčanja Pomponije Mlađe. Od jutra sam u njihovoj kući s drugim rođakinjama pa je gledamo kako žrtvuje svoje dječje lutke Larima, jer danas prestaje biti članom svoje očinske obitelji. Umjesto svoje dječje toge pretekste oblači bijelu tuniku koju je sama istkala i ogrtač boje šafrana, a majka joj oko struka veže dvostruki čvor na pojasu koji smije razvezati samo mladoženja, kako bi joj otvorio utrobu za rađanje djece. Sestra i ja uz pomoć ropkinja pletemo joj svadbenu frizuru: šest pletenica omotanih visoko oko glave s krunom od mirta i ruža, kako bi je božica ljubavi učinila još ljepšom, i prekrivenih narančasto-crvenim velom. Uskoro dolazi i mladoženja sa svojim svatovima pa auguri prinose žrtvu svim bogovima koji će bdjeti nad novom obitelji i brakom. Svi su organi čitavi i na broju pa možemo nastaviti. U trenu kad Mlađa i Lucije, držeći

se za ruke, prinesu kolač od pira i ona izgovori „*ubi tu Gaius, ego Gaia*”, stisnem i ja muževu ruku, pogledam ga i radosno se nasmijem. Mlađu volim kao da mi je vlastita sестrica. Nakon gozbe u procesiji uz baklje polazimo Markovoj kući, pjevajući svadbene pjesme bogu vjenčanja Himenu, hvaleći ljepotu i mladost bračnog para i zazivajući im puno djece. Dok dva muževa prijatelja nose mladenku preko praga kako se ne bi spotaknula i započela bračni život lošim znamenjem, Pomponija i ja unosimo preslicu i vreteno, simbole njenih novih dužnosti kao matrone, a Lucije joj kraj kreveta pruža vatru i vodu, službeno je primajući u svoju obitelj. Ostavljamo ih same i nastavljamo veselje pod njihovim prozorima, plešući i pjevajući sve vulgarnije pjesme, kako bismo ljubomornim bogovima odvratili pozornost od sreće mladoga para. Naježim se i ukočim kad odjednom noćna munja propara nebo, najavljujući oluju, no muž mi mirno prošapće: „To nas samo Suman podsjeća da danas i njemu dugujemo kolačić.”

24. VI.

Božica sudbine i sreće, **Fors Fortuna**, danas slavi rođendan pa ćemo *trans Tiberim*, na desnu obalu Tibera gdje joj je svetište podigao kralj Servije Tulije, njen ljubavnik. Zapravo idemo na izlet pa sam uz Milfionovu pomoć spremila hrane i vina za cijelo kućanstvo, uključujući i sve robove. Danas i oni slave jer je Servije rođen dok mu je majka služila obitelji Tarkvinija kao ropkinja. Prevest ćemo se cvijećem ovjenčanim brodićem, ostaviti žrtvu i onda se smjestiti na toplom travnjaku promatrati utrku brodova po rijeci. Svi Rimljani znaju da na današnji dan nije sramota vratiti se kući pijan.

bobove kalende (*Kalendae fabariae*) – kalende u juniju tako se nazivaju jer je to zadnji dan kad se održavaju tzv. bobove igre, *ludi fabarici*, u čast božice Karne, vjerojatno vezane s podzemljem, kao i *Lemurije* u maju; također se prinose prvi plodovi boba te godine

Himen – grčki, a onda i rimski bog vjenčanja, u pjesmama se zaziva i kao **Himenej**; himenej je tradicionalno naziv i za samu svadbenu pjesmu

Junona Opominjateljica (*Moneta*) – slavi se na Kapitoliju gdje ima poseban hram (i kovnicu novca) u spomen na događaj iz 390. g. pr. Kr. kad su Junonine guske gakanjem probudile stražu i spasile Kapitolij od Gala

nedozvoljeni dan – Rimljani razlikuju nekoliko vrsta dana ovisno o tome kakve je poslove dozvoljeno obavljati, obično vezano uz religijske razloge. Najčešći su primjeri: *dies fastus* = dozvoljeni dan, za sve javne poslove i suđenja; *d. nefastus* = nedozvoljeni dan, kad se takvi poslovi ne obavljaju; *d. comitialis* = dan predviđen za skupštine; *d. religiosus* = obzirni dan, dan loših znamenja i opasnih rituala (često vezanih uz dodire s podzemnim svijetom), kad se ne počinje ništa važno

Paladij – drevni drveni kip božice Atene, tj. Minerve, koji je pao s neba u Troju odakle ga je Eneja donio u svoju novu domovinu i koji garantira sigurnost Rima dok se nalazi u njegovom posjedu

Suman – bog noćnih munja koji 20. junija dobiva kolače u obliku kotača (*summanalia*) od brašna, mlijeka i meda, zajedno sa žrtvom dva crna vola ili uškopljena ovna; hram mu je u podnožju Aventina posvećen kad je munja 278. g. pr. Kr. otkinula glavu Jupiteru u Kapitolijskom hramu, nađenu kasnije u Tiberu prema objavi haruspeksa

toga preteksta – toga s grimiznim rubom, simbolizira nedodirljivost; nose je rimski senatori (sa širokom grimiznom trakom), vitezovi (s uskom), ali i starija djeca do punoljetnosti tj. udaje

ubi tu Gaius, ego Gaia – „gdje si ti Gaj, ja ću biti Gaja”, bračna zakletva rimske žene kojom pokazuje vjernost mužu i spremnost da ga uvijek prati

Maja Matasović

Fakultet hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu